נַפְתָּלִי לְזַרְעַיְתְהוֹן לְיַחְצְאֵל זַרְעִית יַחְצְאֵל לְגוּנִי זַרְעִית לְיַחְצְאֵלִי מִשְׁפַּחַת הַיַּחְצְאֵלִי לְגוּנִי

יונתן בן עוזיאל

חוּפָם: מ וַהֲווֹ בְּנוֹי דְּבֶלַע אַרְדְּ וְנַעֲמָן גְּנִיסַת אַרְדְּ לְנַעֲמָן גְּנִיסַת נַעֲמָן: מא אִלֵּין בְּנוֹי דְּבִנְיָמִין לִגְנִיסָתְהוֹן וּסְכוּמְהוֹן אַרְבְּעִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין וְשִׁית מְאָה: מב אִלֵּין בְּנֵי דָדָן לִגְנִיסָתְהוֹן לְשׁוּחָם גְּנִיסַת שׁוּחָם אִלֵּין גְּנִיסַת דָּן לִגְנִיסָתְהוֹן: מג כָּל גְּנִיסַת שׁוּחָם לִסְכוּמְהוֹן שִׁיתִּין וְאַרְבְּעָא אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה: מד בְּנוֹי דְּאָשֵׁר לִגְנִיסָתְהוֹן לִימְנָה גְּנִיסַת יִמְנָה לִישְׁוָה גְּנִיסַת יִשְׁוָה לִבְרִיעָה גְּנִיסַת בְּרִיעָה: מה לִבְנוֹי דִּבְרִיעָה לְחֶבֶר גְּנִיסַת חֶבֶר לְמַלְכִּיאֵל גְּנִיסַת מַלְכִּיאֵל: מו וְשׁוּם בְּרַת אָשֵׁר סָרַח דְּאַדְבְּרַת בְּשִׁיתִּין רִיבְוָן מַלְאָכִין וְאִיתְעֲלַת לְגִנְתָא דְעֵדֶן בְּחַיָּיהָא מִן בְּגִלַּל דְּבַשְׂרַת יַת יַעֲקֹב דְּעַד כְּדוּן יוֹסֵף קָיֵים: מז אִלֵּין גְּנִיסַת בְּנוֹי דְּאָשֵׁר לִסְכוּמְהוֹן חַמְשִׁין וּתְלַת אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה: מח בְּנוֹי דְנַפְתָּלִי

[אוצר החכמה]

רש"י

(מב) לשוחם. הוא חושים: (מו) ושם בת אשר שרח. לפי שהיתה קיימת בחיים מנאה כאן:

אבן עזרא

(מב) לשוחם. הוא חושים: אלה משפחות דן למשפחותם. כי חושים נחלק למשפחות רבות:

רמב"ן

מב. וטעם אלה משפחת דן למשפחתם. כי היו לשוחם בנים, עשו משפחות נקראות בשם אבי המשפחה, אבל היו כולם מתיחסות אל שוחם הראש והיו נקראות אליו בשמו, כאמרם לדניאל משפחת דניאל השוחמי, ליחזקאל משפחת יחזקאל השוחמי. והנה הם משפחות רבות, ומשפחה אחת אצל השוחמי ולכן ייחס את כולן אליו. ועל דעת האומרים כי ליורדי מצרים יתיחסו, היו משפחות רבות נקראות בשם אבותם שנולדו במצרים, ובכאן לא היה מיחס אותם אלא לשוחמי כי הוא ירד למצרים לבדו:

מו. ושם בת אשר שרח. לפי שהיתה בחיים מנאה כאן, לשון רש"י. ואונקלוס תרגם ושום בת אתת אשר סרח. נתכוין בזה לומר כי היתה בת [יורשת כי בנים זכרים היו לו, אבל היתה בת אשתו] יורשת נחלה, ולכך הזכירה הכתוב בכאן כאשר הזכיר בנות צלפחד, ותכנס בכלל לאלה תחלק הארץ (פסוק נג). ואלו היתה בת אשר עצמו לא היתה יורשת, כי בנים זכרים היו לו, אבל היתה בת אשתו מאיש אשר לא היה לו בן והיתה נחלתו לבתו. ויהיה טעם ושרח אחותם (בראשית מו יז), כי היתה אחות בניו לא בתו. ולכך אמר "ושם בת אשר שרח" ולא אמר "ובת אשר", לומר כי היה שמה בת אשר ונקראת שרח. ואם היתה בחיים כדברי רש"י הנה היא כבנות צלפחד לנחלה, ואם מתה, משפחתה נטלו בעבורה. ועל דרך הפשט, היה לה משפחה גדולה תקרא על שמה ותכנס בכלל אלה משפחות בני אשר לפקודיהם (פסוק מז), אבל לא רצה הכתוב ליחסם אל האשה שיאמר "לשרח משפחת שרח" וקצר הענין:

[אח"ח 1234567]

אבי עזר

(מב) אלה משפחת דן. עיין נפ' ויגש מה שכתב הרב על פסוק ובני דן חושים ונפלא מן הרב גמרא ערוכה בגא בתרא קמ"ג ובני דן חושים תנא דמי חזקיה מלמד שהיו בניו מרוחים כחושים של קנה:

דעת זקנים

(מו) ושם בת אשר שרח. לפי שמזכרה עם יוכלו מצרי' [זכרה] כאן רש"ן לחמוה מהו ושם וגם על הפרגוס יש לחמוה שפרגם ושום בת אתת אשר סרח משמע שלא היתה בת אשר אלא בת אשתו וגדלה אשר ולכך נקראת על שמו וחהו ושם שלא היה לו לאשר עליה אלא השם בלבד אבל בתו לא היתה. ומיהו מימ' אם הולידה אחד מן השבטים למה לא הזכירו ואם אשר דמעלמא למה מתיחסת על יעקב ושמא בת אשר היתה ולפי שהיה שמה ידוע ביותר בחסידות ובמעשים טובים כתוב עליה ושם ואתנם לשון הפרגוס דסוק:

גמרי ומני מדכריה. כדמסכתן שובת דכוותה עלה קמתיך מכיי דפלינ עליה. ובר מכל דין ליכא למימר הכי דסליק מדעתיה דמהרש"א דמתורת מנוי מליגא דמ"ד דשיטורו מסכו כד"ם קפמי עלה. דהא מיכרא מרא דהך שמעתא מכיי הוא ניהו דהוי כה הכי כדאיתא בהדיא עירובין (דמ"מ) ומיהו ד"א ס"ל. הא מין לך לומר מלא דבסמת המומר שעור מנוי בד"א מליגא דקושטא נסיב לה מהרש"א למילתיה. והא ודאי ליתיה. דהכא כד"ם מסקינן כנ"ל ומנב שיעפיה רהיט ליה גמריה למהרש"א ז"ל ולא דק בהא.

גמצא לפ"ז אין מקום כלל למ"ם מהרש"א כאן על פירש"י, ומ"ל לדחוק לגמרי כמס"ם מהרש"א מיהו מ"ם כאן כו' לאו דווקא כו'. שכוונתו מבוארת היטב. והקפרים ולחיו לפנים מן האסקופה, היינו ברוחב האסקופה שהיא לפנים בין שתי התיכות חומה לו פליטין של מבוי והן לחיין. ח"ו שאמר בסתור שהלחי שמתיה נגד האסקופה, לפי שהאסקופה עומדת תוך פתח השער והלחי בלדה זקוף עליה, ודקאמר רש"י הכא לפנים מן האסקופה. לאפוקי לחוץ ודוק, ובחנם נדחקו בו המפרשים לדעתי. ובזה נתיישב מי ממילא מ"ם עוד מהרש"א על תו' שלא היו לריכין לדחוק במ"ם כלחוץ לפנין שאסור לעלעל מבפנים לעובי החומה דרך נקב. אלא בפשיטות הי"מ לפרש כלחוץ לפנין עלעול ד"א, שכ"ד הגאון מהרש"א. סירכיה נקב ואתא, והיינו דפשיטא ליה שפי לפרושי הכי, משום דס"ד דאיירי בשתא בדאית ביה ד"א בעובי החומה. אבל בשתא ליתא במ"ם אלא הכא בד"ם ומעם יותר לו פחות מסקינן. כאשר הוא בשתא עובי חומה, וכן רוחב שתא פתחים כדפרש"י בערובין (ד"ה). ובפרשות של בית כדקיימינן בשתא לפי פי' התו'. בודאי לינו ד"א בעוביו ורוחבו. לכן מ"א לפרש לפנין עלעול ד"א. ופשיטא לה לתו' עפי לאוקמי בעלעול דרך נקב. דהויא מילתא דפשיטא ודאי. וכל זה פשוט. אבל עוד נדולה מזו אני אומר. דהכא לא שייך כלל הך מילתא, רלוני דאפי' כי איכא שיעור מנוי ד"א בשתא עובי החומה שבשני לדדי המבוי, אפ"ה לא בטלי להו מתורת לחיין. ומתירין בודאי את המבוי לעלעל מהן ולפנים בני שום לחי אחר. הא הכא בחומות בנויין משני לדדי המבוי על פני דופנו של מבוי חייבי. כדכתב רש"י בהדיא לקמן. ואין לך לחי גדול מעובי החומה שמכאן ומכאן. שבשם המבוי ניתר. הרי זה עכו"ר דבשתי חומות כמו חייבי. שהוא לורת פתח בני משקוף כזה דע"כ ל"ל כן דאיירי בנכנסין גיפופי חומה מזה ומזה לתוך רוחב המבוי. בענין שהם נראין מבפנים אע"פ שהם שוין מבחוץ. דאל"ה היכי ס"ד דנשתרי הך מבוי. אפי' בשתא מד"מ משך תוך שפתא. דמבוי נופיה בתאי אשתרי. דהכך חומות לא מהנו ביה. כשאין הן עם דופנותיה דדופן מבוי מריכתא הוא. אע"כ דאיירי בנראי מבפנים כנ"ל. דנדונין שפיר משום לחיין. (וכן הבינו גם התו' בלי ספק ואין בין רש"י ותו' כלום לענין האי דינא אלא אי קורה מתרת בנית הוא דאיכא ביניהו וק"ל) וא"ה כי הוי נמי ד"א בשתא עובי החומה. מ"מ לא מהנו לאשתרויי מבוי בזולת לחי אחר. שבנכנס מהחומות הן הן לחיין. הא ודאי משום דריבה בשתיתא בעורך לא נרע. דאמ"ג דנבי לחי המושך עם דפנו של מבוי נרע אם אתריכו. ואפי' הוקבע בשם לחי. משום דאינו שותם שמבוי כמ"ם אמו' בעירובין (דה"ב) אבל כה"ג דמהני בשתיתא ודאי מהני. ואינו בטל מתורת לחי עד שיהא בולם ד"א לרוחבו. זה פשוט מאד לענ"ד. הא הוי ליה כמבוי אז חלר קטן שנכנס לגדול. שהגדול מ"ל לשום תיקון. שניתר בנראי מבפנים, אע"פ שהקטן לריך מפני ששום הוא. א"כ ה"ה הכא אפי' אי הוה ביה נמי ד"א כדס"ד דמהרש"א דהו"ל שיעור מבוי שלם אפ"ה אינו ניטו לחוד הוא דלריך לחי אחר להתירו. דהיינו תוך שפתא גרידא. אבל מבוי גדול ניתר על ידו. שאינו לריך לשום לחי אחר כדאמרן אלא ודאי כוונת רש"י שפשוטה כמ"ם בס"ד ונלאיתי להעתיק מה שהאריכו עוד בענין. וא"ל לשה שהחתקו בו המפרשים. עד כאן הוא מה שכתבתי כזה מימים שעברו.

ועכשיו כי כתבתי הלום אין הלום אלא מלבי רננן. אמרתי יש לי רב לדרוש אם דבר ה'. בכן במטו מניה דמר יעבני דבור שלם ובאר היטב אם נכונים דברי. ואם חיו שניתי אחזור בי ולא אבוש ולא אתמהמה' עד בוש. ואגב בשם רלון האדון לכתוב יותר דברי אמת מהני מילי מעליותא שנתחדשו בבית מדרשו לאמתה של תורה. אענדה לי עטרה. ובמטותא אל יאשימני אלא אוכל ללכת בעלמי לקבל פני הרב נריו לשמוע מפיו דברי חדושים. דמריחא לי מילתא בוכא ולא יכילנא דכתיב חילתי מיסורין שפינו של אהבה ל"ש אקוה בחסדו ידינני לזכות וירא אלי אות לעבוה מידו הרחב' והי' כי יבולו דבריו דמר אני כתוב אדע כי מלאתי חן בעיניו. ואבאר לפרקים בהיכלו לספקות שיתחדשו לי ובכן אפשר מלפניו בקיהה הרבוויה מתלמיד לרב ועבד לאדוניו. (תשובתו נשאלה מעל לא ידענא מאי אידון ביה אי שתיקה כאודיתא ואסתגר בקמייתא. כי בלמת כאן ביותר הסיד על עלמו שלא קרא ולא שנה ולא פירשו לו רבותיו או לא שיתם כל לרכו, וילמד שתוש מן המשוש. שיש אמר בהקדמתו אודות חיבורו מרקה הלמת בפיו. לא ע"ד פגוה. ומעתה

כל כמל נפש בין יבין אם אמר לפניו אי בר שמכא הוא) שדש"ת יעב"ץ ס"ם:

שאלה קסה בענגל יתוש בגיתו. גם יש ב' בגיים. אחד מבגים שתם אם שיתוש בכלל:

תשובה מדקתינמית לך בשים לו בגים, משמע דבדלים ליה פשיטא לך דנאסר. ומילתא דפשיטא לך אכתי מסשקא לי. דאע"ג דלענין שבר מלוה אמרו המגדל יתוש בגילו ילדו מ"מ לענין דינא דהדרים לא שמענן. ולכאור' לא שדיה מבני בגים דחשובין בגיים, בכמה מקומות במקרא. ואפ"ה לענין חדרים (וכן בתמנה) אינן בכלל. דבגדרים הלך אחר לשון כ"א. ולשון תורה לחוד אפ"ה מסתיקא לא נפקא דאיכרא איכא לאיתר דבריך אם מגדלו לש"ם שהרי הוא ודאי בגילו ילדו ולא ביתוש בלבד אלא אפי' ים לו אב ואם. ומתגדל אצל אחר לשם מלוה. אם אלה אין לו בגים ומגדלו לזה להיות לו לבן ליורשו הם קורא אב והוא קורא לו בני. גם בזה אני מסופק וקרובני לומר שאפשרים זה בזה כאחד זה מאביו והוא מבנו. שזה נחשב אצלו בגילו ילדו ממש והרי זה דרך לשון כ"ל ג"כ ולא עוד אלא שלשמעתם הולכים אחר לשון תורה. אפי' בשאינו כל כך לשון כ"ל בהסות מוכדא דשמ"ש (דקמ"ב) ורק מפני קלא שבא. אמרו יבוא לשון הכתוב ויכרים (וע' בריב"ש (סר"ז ומ"ש בש"ד בשנהמתי ח"מ סרמ"ז) כ"ש היכא דלשון כ"ל מפיים בלשון תורה:

מיהו בים לו בגים לזה המגדל בן חברו כ"ל שלבניו ממש נתכוין ורמיה מהא דקיי"ל בח"מ (סרמ"ז) בסרמ"ה בשמ"ל דאמר בכסי לבני ואית ליה בר ברא ובראתא לבר בריה קאמר. ואפשריה לבראתא אמ"ג דקיי"ל כמ"ד לא קרו מיבני לבר ברא בתקום בן ואפ"ה במקום בת אמרינן דלדידה מיכוין. ואם לשקל כך דהיינו לה שיר זכותה של בת ק"ו לאחמיר בשתם בדרים דאיסורא דאוריי' הוא. ואם בבני בגים אם שבם כך. אע"פ בבגים אם בן אים אמר שאולכין לשקל אף בחדרים, דכה"ג שתמו כפירושו ודאי בלים אמם דוחקא עד שיהיה ואל"ל במתן כה"ג דאזלינן לקולא לגתבא. אבן בים לו אב אע"פ שהמגדל מחזיקו לבנו ונאסר בו. גם זה מידי ספק לא יצא כי מ"מ כשהר הבן. יל"ל שלאביו האמיתי נתכוין כי ס"ל לו להיות בר מאה פפי אם היות שיל שאם זה מגדלו לתורה ולמלוה והוא רבו. אפשר דחשוב יותר לאב גמור מותלם מאי שאמרו שזה הביאו לחיי העולם"ז ואב לנופו בלבד הוא. וזה הביאו לחיי הע"כ ואביו לנפשו ונשמתו. שכן אלישע קורא לאליהו אבי. ומלך ישראל לאליהו. וכיון שהדבר שקול כי איכא הוכח' מדעת הנוהר. והנותן. אזלינן הכא וכבא לחומרא. וחזרנו שאינו מגדלו פשיטא ד"ל בכלל בן הוא וכלב שמא מתגדל אצל אם. ואפ"ה הקניחי גרידא איקרי. בן לא איקרי:

שוב דיכרי הש"ת ומלאתי כדברי בתשו' הגאונים מיימון ס' אם פעים (סמ"ח) לענין מתנה שאם כתב לבן אשתו מתנה בלשון ותנו לבנו. ליכא מעליא הוא דאית ליה קריין מוכא ואע"ג דפשיטא ס"ה לענין נדר אלא דמשיים נמור לא הוי. דילמא הכא שאני משום דאשתו נמי כתבה בהדיה הוא דמוכחא מילתא. גם שם לא נתבאר אם הי"ל בנים אמיתיים. דאינו כה"ג אפי' בכתבה ליה נמי. אבבי ליה לאפוקי דמאי חזים דאזיל מר בתר דידיה. אלא בתר דידה. הכא דכוותה אשכחן נמי במגדלה. כדאמרינן והאמ מיתב ומיכל גידלה בו' אלא דבהא איכא לאיתר מ"מ אומדנא דמוכח הוא דמדכתב' בהדיה. מכלל דמנכסי דידה קיבבה ליה. ואפ"ה כתב ליה ליהו נמי ר"מ דילמא מיתמא ליה מקמיה. מיקמ ודאי לא שבקה לבנה דידה. ויהבה לבנין דידיה ובכולי האי לא מיתבא דמתמי בכך תשוב' לאיתא נמי איכבא דילמא חיים דמיית אינה מקמה והקלה לכולהו נכסי בכתבו' אבבי אלעריך לאיכבא' לדידה נמי. חיל בתר דידיה דלא שבק לבניה ממש. דהמא דידקו אומק אפי. אשו"ה לא קאימנא שפיר אהניה. ומסתברא מסתמא לא הוי בנין לדידה ולא קאיבנא מילתא אלא אי איכא למיחש לזיופא ושיקרא. ופשטה דקושטא אבי הוא. ואפשר דאדכיר ליה בשעיה נמי. ובכי מוכח אלא מאאי דאשיק אמם מו בדקרי נמי לאמותו אמו. דליכא למיחש למידי מדאשיק לה בשמא. ואקשיל אלא הוי מחייב מאוכו בהכי כיון דאורחיה דקרא דאשתמי אבי. הא לא"ה ודאי לא אאיד לפרושי לשפרא דאיתא אחתות. ס"ל דכוותה. כדפרים אם אלמי של חורנו קאיירי א"כ מבבי ליכא לאמשע מידי לא"ל בשדר ונותן אמם הן בתקום בגים או אלא בתקום בגים ה אלא"ל כתבתי יעב"ץ ס"ם:

שאלה קסו אמרתם שיפל אלפול בין הנותרים בא' שאפשר לעולמו ולגבישוה בעלית אדם. שקאמם הקשיתו מה זה. בשאר מדות לא לקחו הפלים שלבם אותו בחיו לאלות ליליה ואין ראוי לגבישו בחדם. אלא נעשה לשם שלוה. ומסם אמרו כיון שכבר נעשה עוזרו בחיים. אע"פ אלא בשאפשר בו הרי הוא כאילו כבר נשתנה' בה אלוה. ולדברי כולם לרך דוקא

באו ואמרו לאביו מיד בנכרי רחמיו עליו ועלה אצלו. א"ל עתה בבקשה מסך אבי הסתכל בי. א"ל עתה אני אביך. אתכול הייתי קורא לסדרקום אבי עכשיו שנבנסת לצרה אתה קוראני אבי. כך אמר הקב"ה לישראל עתה אתם קוראים אותי אבי אתמול הייתם עובדי ע"ז וקוראים אותה אבי שנא' (ירמיה ג) אומרים לעץ אבי אתה ונו' ובעת רעתם יאמרו ונו' לכך נאסר ועתה ה' אבינו אתה. ד"א ועתה ה' אבינו ונו'. הה"ד (מלאכי א) בן יכבד אב זה עשו שכבד אביו הרבה שהיה יוצא לשדות וצד ציד וסביא ומבשל וסכנים ומאכיל לאביו בכל יום. ועבד אדוניו זה נבוזראדן שנקרא עבד שנא' (מ"ב כה) בא נבוזראדן רב טבחים עבד מלך בבל בשבעה שבא לירושלים הביא עמו איקונין של נבוכדנצר והיה עומד לפניו באימה וביראה כעבד. ואתם לא כבדתם אותי כאב ולא כאדון יראתם מפני. הוי (מלאכי א) ואם אב אני איה כבודי ואם אדנים אני איה מוראי. אלא בשעה שאתם רואים עצמכם בצרה אתם קוראים לי אביכם לכך נאסר ועתה ה' אבינו אתה. מהו אנחנו החומר ואתה יוצרנו אמרו ישראל רבון העולם אתה הכתבת לנו (ירמיה יח) הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל. לכך אע"פ שאנו חוטאים וסכעיסים לפניך אל תסתלק סעלינו. למה שאנחנו החומר ואתה יוצרנו. בא וראה היוצר הזה אם יעשה חבית ויניח בה צרור כיון שיוצאת מן הכבשן אם יתן אדם בה משקה מנטפת היא מסקום הצרור וסאבדת את המשקה שבתוכה מי נרם להבית לנטף ולאבד מה שבתוכה היוצר שהניח בו את הצרור. כך אמרו ישראל לפני הקב"ה רבון העולם בראת בנו יצה"ר מנעורינו שנא' (בראשית ח) כי יצר לב האדם רע מנעוריו. והוא נורם לחטוא לפניך ואין אתה מסלק מסנו את החטייא אלא בבקשה מסך העבירהו מסנו כדי שנהא עושים רצונך. א"ל כך אני עושה לע"ל שנא' (יחזקאל ד) כיום ההוא נאם ה' אוספה הצולעה והנדחה אכבצה ואשר הרעותי. מהו ואשר הרעותי זה יצה"ר שנא' כי יצר לב האדם רע מנעוריו: (ד) ד"א (תהלים סד) ועתה ה' אבינו אתה. הה"ד (שם מו) ה' בצר פקדוך. אלא כיון שהם נכנסים לצרה חן מבקשים אותך שנא' ה' בצר פקדוך. משל לסנקליטוס שהיו לו בנים נדבקו לבני אדם רעים ויצאו לתרבות רעה. הפשיטן והשליכן. כיון שראו עצמם בצרה בקשו מבני אדם נדילים שיבקשו עליהם רחמים אמר להם אביהם על מה אתם מבקשים. א"ל על בניך שתתרצה להם. אמר להם אינם בני ואיני מבירם זנתה אמם וולדה אותם. א"ל אין אתה יכול לכחש אותם למה שהכל יודעים שהם בניך שהם דומים לך. כך סנקליטוס זה הקב"ה. בניו אלו ישראל שנא' (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. נתערבו בעכו"ם ויצאו להתרבות רעה שנא' (תהלים קו) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. מה עשה להם הפשיטן והשליכן שנא' (יחזקאל כג)

מתנות כהונה

ואין מחה מסלק ממנו סחטייא. ההכא כלומר יל"ל המחטיא אם הכריות: ואשר הרעותי. ע' עוד מזה כמס' שבת נמ' סחליל: העבירוהו. יל"ל: סנקליטוס. מכתים הוסכים

עץ

פירשו לפי הענין לדם שפל. וכן הוא בלחמת רק שנ"ל המלה במאמרקום. ופירושו נלי לים מרמה המרמה מנטים. וכן קולמין נלמון זה בעל מלאכת מחזיק עמים. ואם כזה הלוי הוא סמוה ומנזה בין מכסים: קירי סי' מדון שלי. חדון הכנומו קרוים: ובעת רעתם יאמרו ונו' קומה והושיענו ואיה אלהיך אשר עשית לך יקומו אם יושיעך בעת לעתך (ירמיה ב' כ"ז כ"ח): בן יכבד אב זה עשו כו' זה נבוזראדן. וה"ק בן זה עשו נורם שכל בן יכבד אב וכן כל עבדים ילמדו מנבוזראדן לעמוד אם רבן אלוהה: ומאביל לאביו בכל יום כו'. כלומר בנם"ק דקדושין לחסו כיבוד מאכל ומבקה מלבש ומכסה. ואיזה מורא לא עומד במקומו ולא יושב במקומו. וסי' ועבד אדוניו על. בנוזראדן ה"ם אם הב אבי איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי. ונגד ב' מלוקות אלו אמר שם מעשים על מזבחי להם מנוחל וזה הפך כבוד אב שהוא במאכל. ועל שלילת הירלה מאדון שהאיר אמר שם הכהנים בוזי שמי ונו': בכל יום בכוב ימים קאמר. דאל"כ למה החזיק ילמוק לעוות ועתה שם נא בלך ונו': נבוזראדן כו' מיקומין של נ"ו. בסנהדרין ל' ל"ו כ"ם: לכך נאמר ועתה ה' אבינו אתה. כלו' מישראל אומרים אמת שעתה בעת הצרה לכך הוא שקרא לכך אבינו אך אב"ל הקבלנו ע"ז הפעמה שאבותו התומר ואתה יוצרנו הדיינו פילא"ל נרם לנו לחטוא ואתה ה' ריים הסכה לנו כדדרים בסמוך: אתה הכתבת לנו הגה כחומר ביד היוצר. כ"ל אלמלא שאתה בעצמך כתבה שאתה הוא הגוזם לא היה לנו לשון לאחר שהיא"ל נרם לנו להחטוא לכך הבעבירה פמנו. כי הבעבירה הוא ביד האדם להרע ולהטיב אבל אחר שהבעבודה שם ביחד לתקן אותו ואותה כחומר ביד היוצר בנקשה ממך העבירהו ממנו כו'. וכן אי"ל אלמלא ג' מקרא הללו נאחיטו בני ישראל. ואחר מהם הגה כחומר ביד היוצר וע"ם בסרש": את החטייא לא קאמר אם יהיה'ר. כי סליקו לעמדו לא יאות דא"ל חבבל הבחירה. אלא נקשה הסכת הקייה הגדולה שמניחה האדם אל החטא: העבירהו מסנו כו' דומה לקרא דוהכיריהו אה לב האבן ונו' (יחזקאל ל"ו) דהוא מקרא ג' מב' מקראות דאחרי שאלמלא הן נחמוכמו רגליהן של יסראל: כך אני עושה לע"ל אבל עכשיו הגה מוב מהר זה יל"ר. דאלמלא יל"ר לא בנה אדם בית כו': אוספה הצולעה מפרש אלמלא מלעבוד. ואוסף הרעות דבק עם אוספה כלו' שחרפת עמין יל"ר (יפ"ת): (ד) ההה"ד ה' בצר פקדון כשיראל אין בצרה אין אומרים אבינו אתה כיון שהן נכנסין לצרה הם מבקשים מוחר. כ"ל (יפ"ת) שעל זה הדבר נפרש ועתה ה' אבינו אתה שהיכולו מישראל קורין לו אבינו עכשיו בעת צרתם ולא בחחלה: ד"א משל לסנקליטוס כ"ל הבהמ מפרש אמת אבינו אתה שבאמת מגדלה: הטוב הנאמן זה הקב"ה הטוב שמסיב מבלו. והנאמן לשלם שכר טוב נזכוק ההבות כי שומר הבריות והחסד לאוהביו: רבון העולם המגדל אב ולא המוליד. חלק נ"כ תנמנו הנאמר כי לף שהאדם נולד מאדם. אבל אחה יוצרנו האמתי ממדם תמיד הקיום המחיד. ולכן המגדל הוא הנקרא אב ולא המוליד:

פרשה מז (א) הה"ד אבתבלו רובי תורתי ונו' דאי' נפ' המקון לא כתב הקב"ה בניה עם ישראל אלא בשביל דברים שבע"ם שנא' כי ע"ם הדברים האלה ונו' ולזה כתן ליתן בעבם על זה עמנו שהם מבדילים וכו'. ולזה מייחס מקרא דמסבב

ע

והפשיטוך את בגדיך. וכתיב (ירמיה מז) שלח מעל פני ויצאו. כיון שראו עצמן בצרה התחילו מבקשים מהנביאים שיבקשו עליהם רחמים מן הקב"ה. התחילו מבקשין עליהם רחמים שנא' (יואל ב) חוסה ה' על עמך. אמר הקב"ה על מי אתם מבקשים. א"ל על בניך. אמר להם אינן בני אם עושין רצוני הם בני ואם לאו אינן בני שנאמר (הושע ב) זנתה אמם הובישה הורתם. למה (שם) כי אמרה אלכה אחרי מאהבי זו ע"ז. לפיכך אמר הקב"ה (שם) ועתה אנלה את נבלותה לעיני מאהביה זו ע"ז שהוא אוסר עליה נותני לחמי ומימי. והיא יש לה עינים ואינה רואה אזנים ואינה שומעת ולא זנה את עצמה היאך זנה לאחרים. והפשיטה הקב"ה שנא' (שם) פן אפשיטנה ערומה. אמרו הנביאים להקב"ה הרי אתה אומר שאינן בניך ובפניהם הם ניכרים שנא' (תהלים מא) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'. מה דרכו של אב שמרחם על בניו אע"פ שסרתו כך אתה צריך לרחם עליהם הוי ועתה ה' אבינו אתה. וכן אתה מוצא כשעשו הענל כעס עליהם הקב"ה בא משה לרצותו וקרא אות' אינן עמי שנא' כי שחת עמך. והפשיטן הקב"ה שנא' ויתנצלו ב"י את עדים מהר חורב. אמר משה עמך הם ואי אתה יכול לכפור בהם שנא' למה ה' יחרה אפך בעמך התרצה להם שהם בניך מיד נתרצה להם שנא' וינחם ה'. והראה למשה שנתרצה להם שהחזיר להם הדברות שנא' פסל לך: (ה) ד"א ועתה ה' אבינו אתה. א"ל הקב"ה מה ראיתם עכשיו לדרשני למעלן כתיב (שם סד) ואין קורא בשמך מתעורר להחזיק בך כי הסתרת פניך מסנו ותמוגנו ביד עוניגו כיון שראיתם עצמכם בצרה אתם באים ואומרים אבינו אתה אלא אע"פ שהכל מעשה ידי הן איני מבקש להראות אב ויוצר אלא למי שהוא עושה רצוני שנא' (שם מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו: (ו) ד"א ועתה ה' אבינו אתה. א"ל הקב"ה הנתתם אבותיכם אברהם ויצחק ויעקב ולי אתם קוראים אב. אמרו לו לך אנו מכירים כאב. משל ליתומה שהיא מתגדלת אצל אפוטרופוס והיה אדם טוב ונאמן ונדלה ושמרה כראוי. בקש להשיאה עלה הלבלר לכתוב הכתובה אמר לה מה שמך אמרה פלנית. א"ל ומה שם אביך התחילה שותקת. א"ל אפוטרופוס שלה למה אתה שותקת. אמרה לו מפני שאיני יודעת לי אב אלא אותך שהמגדל נקרא אב ולא המוליד. כך היתומה אלו ישראל שנא' (חיבקוק ד) יתומים היינו ואין אב. אפוטרופוס שלהם הטוב והנאמן זה הקב"ה. התחילו ישראל קורין אותו אבינו שנא' ועתה ה' אבינו אתה. אמר הקב"ה הנתתם את אבותיכם ולי אתם קוראים אבינו שנאמר (ישעיה מג) הביטו אל אברהם אביכם. אמרו לו רבון העולם המגדל אב ולא המוליד שנא' (שם סג) כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו:

פרשה מז (א) כתב לך את הדברים האלה. הה"ד (מלאכי ח) אכתב לו חבי

אוצר החכמה

זסק

מחשוק אל ה' אלהיו ויושיעו מיד פלשתים: שנא' הוסה ה' על עמך. מניח חפלה זו אחר מחאר חפלות שהחפללו נביאים. לפי שהחפלה זו נאחר על עמך שהכניס הסרכה נחם שאמר הקב"ה אינם בני הוא אומר לו עמך ונהלתך פס ואינך יכול לכפור בהם: זו עבו"ם שהא אומרת כי. וה"פ דקרא אנלה את נבלותה של כוכח ישראל אשר מעשה בחחביה בחמרה שהיא מחמת [ובמה אני ומימי] ובמה לי אחן] מעיני מחביה היינו מחה שים לה עינים ואינה רואה: פן אפשיטנה ערומה ואין לך טשה ולעיה גדולה מזו שחחזיל אין לך משוקן ומחוגנ ממי שהוא מהלך ערום בשוק: ובפניהם הם מיכרים. סיינו בגלמים ודמוחם וסיא ההבלה שעליה נאחר בגלמנו דדמוחינו. וזה דבר מיכר בישראל. גם בסלסול מדוקיהם ומנהגיהם הם מכירים שהם שומרי משמרת ה': שנא' כי שחת עמך לא ס"ל דקאמר על ערב לב מדכיהיב ההומר לחכיו ולמנו לא לאיחו: שנא' ויתנצלו ב"י כ"ל בחנלם לחה ה' יהרה אפך בעמך היא הבלם המרגשים יום אחר החגבל לפי ה' כשבלה בים. ולהכי הוי מנין ויתנלו כ"ל מקמי ויבחם ה' על הרעה: שנא' פסל לך דמשמע בגלגל אבל לולי מנחרלה להם לא היו לאיים להחזיר להם הלוחות וק"ו מפסח כלעיל: (ה) אמר להם הקב"ה מגדה זו מוסיפה לחכיל רמז לדרשה דלעיל מדכחיב לעל מיניה ואין קולא בסמוך אלמא שה"ל מקמקדן על זה. וע"כ אפר אלף אלין קולא בכמוך בעת הרווחה רק עתה בעת לרה אנו קוראים לך אבינו אחה אם אינו אבינו: אלא אע"פ ס"ם ומ"ל הלא אע"פ (יפ"ת): אינו מבקש להראות אב כו' מי' לחיות הגלה כמו אב (מת"כ). אבל יוסר ברחה אל"ל לחקרלוחם הב (יפ"ת): בראתיו יצרתיו כו'. וה"ם כל הנקרא בשמי ולכבודי. כ"ל בהאל עוסה לעוני חה הוא לי לכבודי מודה אני לו שאני בלחמיו ומרחיו ולכיך אני נהוג עמו כאב וכיולר. מפלי"ל בשאין עושין לעוני: (ו) הנחתם אבותיכם כו' ולי אחם קוראים כו'. מיקר דרוש זה מפסיק כי אחה אבינו כי אברהם לא ידענו ויסראל לא יכירנו אחה ה' אבינו ונו' (ישעיה ס"ג ט"ו). וה"ם ויסראל אמרו מחלה כי אחה אבינו. ואמ"ל לחם הקב"ה אבל"ר הנחחם אבותיכם ולי אחם קוראים אבינו. הלא אברהם ילחק ויעקב המה אבינם מעולם ולמה אחם מכנים אותי נמם הבחוחים. ואבינו כי אברהם לא ידענו ונו' אחה ה' אבינו. ומנו מפם דבר מיקור לשון כן גם בפסוק ועתה ה' אבינו אחה דורש יחוד אלם אחה אבא למעם כה אחנוו (ת"נ ופ"ת): אפוטרופוס ממונה ופקיד (מוסף הערוך): טוב ונאמן טוב שמסיב מממונו ואחנו בשלה מסמיר מה שמחלר לה מחביה כהונו ולא נהנה ממנה: התחיבה שותקת ולא אחרה בם אמיה אומר כבר אפוטרופוס אחר שראת מקרא אב אמר: ולא המוליד היינו בשאינו מגדלה: הטוב הנאמן זה הקב"ה הטוב שמסיב מבלו. והנאמן לשלם שכר טוב נזכוק ההבות כי שומר הבריות והחסד לאוהביו: רבון העולם המגדל אב ולא המוליד. חלק נ"כ תנמנו הנאמר כי לף שהאדם נולד מאדם. אבל אחה יוצרנו האמתי ממדם תמיד הקיום המחיד. ולכן המגדל הוא הנקרא אב ולא המוליד:

פרשה מז (א) הה"ד אבתבלו רובי תורתי ונו' דאי' נפ' המקון לא כתב הקב"ה בניה עם ישראל אלא בשביל דברים שבע"ם שנא' כי ע"ם הדברים האלה ונו' ולזה כתן ליתן בעבם על זה עמנו שהם מבדילים וכו'. ולזה מייחס מקרא דמסבב

מל הדין: שהוא אומר. ישראל אומרים יש נרשים בהם: ולא זוה. הע"ר אינה זוה ומפרנסת אם עצמה והאדון הוא מפרנסת אם אחרים לפי הכריחם: עמך. ולא עמי: להראות אב

וכ"כ כ"ש כפי הנזכר אם כתב עוכ"י והוא נקרא רב עוכ"י מוסיין לשיטו הכס. ומנחת דסל"ל אם לא כתב כהן מלא המגרש אמרינן מתיבו ניתן הגט פסול ומה שכתבתי בהגיס ל"ל דיינו דוקא כשיכתו הגט והוא עצם הדחק אבל אם נתרחק מלא"ל ניתן גט מהר מן מהכיר וכ"כ בספר שמות וכן כשהוא עצם הדחק ועדיין לא ניתן מקלין ג"כ ומוחין הגט אם אינו כתבו הגט אלא אם המגרש אלא אם כתבו הגט אלא אם מכון ומסוכן : טו מהחר שהגט לכתבו ונכון זה לא נכתב שיש המגרש לכתבו הגט ולא נכתב הגט ולא נכתב הגט אלא אם המגרש אלא אם כתבו הגט אלא אם מכון ומסוכן :

ומתוקן כפי מלא מוחנין עלוני מו בן פלוני (סדר ניתין) וכן מן מוחנין בן בן הקדוש (רי מיקן) טו) מכל מוחנין בן מו לו' עלוני בן פלוני (מו) הכהן מו הלוי יד [ח] ואם יש לכם יש) כיצוי מוחנין מ"ש בן פלוני (סדר ניתין) מכל יש בי שמות שמוחנין על מי' המקבילים מוחנין מ"ש בן מו לו' (שם כשם מהרי"ק) [ט] (מו) (ואם לא כתב כהן מו לו') [י] יש דפסול (מפקי מהרמ"ל סיתן ל') טו מלחר שהגט לכתבו (ריש מיקן) וכ"כ בפיקון) (מ"ש מכוסרין) יש מכוסרין (מהרי"ק) [ט] (מו) (ואם לא כתב כהן מו לו') [י] יש דפסול (מפקי מהרמ"ל סיתן ל') טו מלחר שהגט לכתבו ונכון זה לא נכתב שיש המגרש לכתבו הגט ולא נכתב הגט ולא נכתב הגט אלא אם המגרש אלא אם כתבו הגט אלא אם מכון ומסוכן :

ונרמלה להו לשמוע להקל מנקוט ההכם מכל לכתמאלה יש לכתבו [יא] ואם יש פסק (יח) אם הוא כהן מו לו' יש לו (מדר ניתין) מן מוחנין בנם (יח) (יב) בר פלוני מלא מוחנים עלוני בן פלוני (סדר ניתין) :

ח ם עכשיו נהגו שבכל הגיטין וכל שום דאית לי ולאבהתי ולאחרי . (ומתרגמים מלו מן מוחנין בן [יג] מלא אם יש לו שמי שמות כותבין בגיטין כמה שמתגר) :

ט ם אם לא הזכיר (יט) שם יג) אבי (כ) (כא) האיש או

כ"ש כ"ש : יח) כיוצי וכו' . לומר אם יש לפנינו כיוצי מוחנין אם"ש בגון מ' שמתה הנכון המכוה אלמן ומכר בגנוס אם מני מלאם בגון אלא כתב כהן אם יש לו מוחנין בגון בר . מבוס דמון מקפידין כיצ כיוצי הלכות . כמעט דס"ל אם לא כתב כהן מלא שמגרש מפיון ניתן בגון מכון מכון ומה שמגיר הל"ל ניל דיינו דוקא בגיונתן בגון ומה מכה הדחק אלא אם ניתן בגון אם מסר לו מכון ומה הדחק ומדיון לא ניתן

בארר

מקילין ג"כ ומוחנין . לא מוחנין בגון אלא אם שמגרש אלא רק אלא אם מיון מוחנים ס"ש : יב) בר . מבוס כר יש לפרש לגון סון ובגיונתן מוחנין לגון בגון מיון בדיעבד כבר ב"ש : יג) מני מלים וכו' . ומיגמ דאמו מוחנים בגם אם מני שמגרש אלו מוחנין אלו אלא אם המגרש אלו מוחנין אלו ומיכ מגרש בגם אם מגרש המגרש לגד הרגיל מ"ש מיון מ"ש

הטב

שם

ס"ש : יח) כיוצי וכו' . לומר אם יש לפנינו כיוצי מוחנין אם"ש בגון מ' שמתה הנכון המכוה אלמן ומכר בגנוס אם מני מלאם בגון אלא כתב כהן אם יש לו מוחנין בגון בר . מבוס דמון מקפידין כיצ כיוצי הלכות . כמעט דס"ל אם לא כתב כהן מלא שמגרש מפיון ניתן בגון מכון מכון ומה שמגיר הל"ל ניל דיינו דוקא בגיונתן בגון ומה מכה הדחק אלא אם ניתן בגון אם מסר לו מכון ומה הדחק ומדיון לא ניתן

באר הגולה

ס כנוסם כגם מנחם הומ' נפש נכ"ל כבנות מייסנו שם כמ"ש ובכנו ירחומ כמ"ש ס כם כשם תמונה מנוו מרחמ"ם מגלל מ"ש סיתן לים ולא וכ"כ כרבא"ל בתמוי דשמו ומשם כו'

ביאור הגר"א

כמ"ש כמ"ש ומ"ש דשם ירחומ' הוא מ"ש בקרו' ומשמ"ם כמי' מלים מ"ש בכנוסיו מר) אבל מתחיל כו' . כמ"ש בכנוסים כ"כ מ"ש (מ) יש מכמירין לין מלים ולהמנו כמ"ש כמ"ש בכ"כ מ"ש אמ"ל לומנו ומיגם מ"ש מנו כבר לגמן מתרגם נמנוסים מ"ש מנמנם מכמר כו' ומ"ש מ"ש לים לגמן מ"ש נו' ונכ"ש ע"ל מ"ל נים ומ"ש כו' ורמ"ם נו' ומ"ש מ"ש לרמנוסים מ"ש מ"ש מ"ש

כר יש לסרס לשון מתן וגיטין וכתבין לשון כרות מיסו לדיעבד כשר : ן כשר . כיצד הרחים והסרוך ולא כמשמעות בפסקי מהרח"ש סי' קלים ונלמוס כתב יש"ש שטות כשר ויש"ל שטות פסול וליתמה מיהו שימוש פוסל כו ולי"ד לשימוש מקום עמידה דשם מתמצת הבשיטוי לא מתי לגמרמר דתלין זה המגרש ועמיד בחיים כי תלין חרס נקרא על שם מקום לדתנו ומעידה מכל כתן מתמצת שיטוי שם מכיון ומתרו ד] דזה לא נירש : ד' ולפסקתנו לקוראת מורדתו קלי על מכיון מ"ב ומתרו דתלין זה המגרש ועיין בחיים סי' מ"ט שם כתב כמי שיש לא כתב לשון יוסף כן שמעון נרין ויש כתן שני יכים ומי מנסה מכיון מי ומי מכיון מדבחיים נרין דזה מכיון מנת לא מתרי מדבחיים נרין דזה מכיון מי הוא לשון מעשקר מ ולא על מכיון יוסף ולא על מכיון וקשה מיש מהא לתמרי כתן דקלי על מכיון ויל לעיין כרכם המרכיים לתוא יל דקלי על לתוא מעשקר מ ולא על מכיון חכל כתן לא שיך עפש זה מתרי דקלי על מכיון . נם שם הוא לשון הכפדי כזה יל דקלי על מיש ויעין בסי' ד' דסוסקרי : בו חכל כתן הוא לשון הכפל מתרי דקלי על מכיון ויעין בסי' ד' כתב לא מיש הוא לשון הכפל . וכיצוי לא תשה לתן כתן מתר על מכיון לא כתב מתר עם מכיון לא ליכת לשמעי דקלי על לתוא מעשקר מ ולא על מכיון

דעל מרבבה

ד') (מחבר) עיין לקמן סעיף ד' ולעניין זה נראה לכתוב שם אמר ראשכון רב פרי בר רחל ואפשר דשאני דתחבכשיו שנתעברה הר. איסור נרי אינו אביו כלל וכא חי' כרב פרי שום אב אבל שחוקי יש לו אב אלא שאין אנו יודעים מה שמו לכן אין לכתוב שם אמו:

הגהות רעקיא

סימן ג) כתר. כיב ס' תשובה כיב מיב סי' קיב :

ביש ד) תוס ריז דזה לא גרש. כיב ס' מסוקם מנסיב סי' כיב ומבוי מרבינ"ל סיב כיב סי' כיב ומבוי סי' כ' ומבוי סי' מיב :

שם ב) תוס ריש אבי אביו. ע' תשובה כיב ומבוי אבי אביו. ע' תשובה אבי אבי אביו לחיים רשי' קלים :

ביאור הגר"א

ומבוי סי' מיב סיב : יח) לעיל נר. עיין דבריהם לא כתב כן : יח) ויש מי מי. תשובה רש"י ומבוי כתבים אבל בלחיים אבל אם כתב בסוי דשם אבי אביו לא נרש אבל אם מיתה אבל לא נרש לשם אמו ולא יוקם אבל לא נרש לשם אמו אבל אם מת אבל אם מת דתקשה אם כתבים אבל אם מת אבל אם מת כי אחיל לפיש ומבוי כשם אמרו דתקשה אם כתבים כפי אם מת אבל אם מת לחיים ומבוי לחיים ומבוי לחיים ומבוי

לבין עצמו (א) לא יעלה: ובמקום שהחזן קורא (ב) הוא צריך לסדר (ח) (ג) תחלה (ג"י): ב ימי שאדם יודע לקרות (ד) צריך למחות בידו שלא יעלה לספר תורה ואם צריכים לזה שאינו יודע לקרות לפי שהוא כהן או לוי ואין שם אחר זולתו אם בשיקרא לו ש"צ מלה (ג) במלה יודע לאומרה ולקרותה מן הכתב יכול לעלות ואם לאו (ה) לא יעלה: ג (ו) "אפי' ראש הכנסת או חזן לא יקרא עד שיאמרו לו קרא ונהגו ששי"ץ כשרוצה מברך וקורא בלי נטילת רשות (ז) משום דהוי כאילו משעה שמינוהו לש"ץ הרשוהו על כך: סגס וכמדינות אלו אין נוהגין כן ואין החזן עולה רק כשהסגן אומר לו לעלות אבל (ח) אין קורין לו בשמו כמו שאר בעולים שקוראים אותם בשמם פלוני בר פלוני ומי שאביו מומר לעבודת כוכבים קורין אותו בשם אבי אביו אבל לא בשמו לבד* (ט) שלא לביישו ברבים (תרומת הדשן סי' ל"ח וס' חסידים) והקל שלא עלה מימיו בשם אביו אבל אם הוא גדול והורגל באותה העיר לעלות בשם אביו והמיר אביו לעבודת כוכבים קוראים אותו בשם אביו כמו שהזהל° שלא לביישו ברבים וכן אם איבא למיחש לאיבה המומר (מהר"ם פאדוואה סי' פ"ז) ואסוסי והחזקי קורין אותו (י) בשם אבי (נ) אמו (יא) ואם אינו ידוע קורין אותו בשם אברהם כמו לגר (ל"ע). יומא אינו קורא לפי שאסור לקרות אפי' אות אחת שלא מן הכתב (ומהרי"ל כתב (יב) דעכשיו קורא (ד) אמא (יג) כמו שאנו מקרין בתורה לע"ס): ד (יד) יכל הקורין (טו) מברכים לפניה (ה) ולאחריה ופותח

ג כר"ל אבודרהם ממשמעות המדרש ד שם בשם רבי ספדיה ה תוס' בביאור הרי"ף והרא"ש וכ"י בסי' קמ"ח לדעת כתב פוסקים ז מגילה

* הגיהו (ע) צ"ל לך

° כאן צריך להיות הגיהו (ט) למשנ"ב.

1234567 אחר"ח

באר היטב

שבא על עריות ולא שב בתשובה ראוי לקרא לפרשת עריות כדי שיתביישו כנה"ג:

(ח) תחלה. כתב כנה"ג דמלוה שגם העולה יסדר בינו לבין עצמו ובשניים מקרא שקרא בע"ש יולא ונחשב בחשבון ע"ת שבנה"ג פר"ח ע"ש: (ג) במלה. ועכשיו לא נהגו לדקדק אחרין ע"ל סימן קל"ה ס"ק ה' וכן כתב המ"ב ומתיר אפילו אינו יכול לקרות מתוך

משנה ברורה

(א) לא יעלה. היינו (ח) אע"פ שקראוהו לעלות ואחז"ל [פרק הרואה] ג' דברים מקלרים ימיו של אדם ואחד מהן מי שנותנין לו ס"ת לקרות ואינו קורא הכא לא יעלה שצריך מתחלה לסדר בינו לבין עצמו ואסמכוהו חכמים אקרא דכתיב אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה: (ב) הוא צריך וכו'. ובדיעבד אם אין שם בביהכ"נ מי שסידר לעצמו מתחלה כדי שלא לבטל קריאה בצבור נוהגין להקל שיקרא אחד שיודע לגגן הטעמים אע"פ שלא סידר וקורא לפניו בלחש מתוך החומש או הסידור ועיין לקמן בסימן קמ"ב כמ"ב מה שכתוב בזה: (ג) תחלה. ומלוה מן המובחר (ב) שגם העולה יסדר תחלה בינו לבין עצמו ובשניים מקרא שקרא בע"ש יולא כי נהשב בחשבון הסידור: (ד) צריך למחות וכו'. מתוך דברי המחבר מוכח דאפילו אם יכול לקרות עם הש"ץ מלה במלה מתוך הכתב ג"כ אין לקרותו כיון שיכול לקרות לאחר אבל מדברי הטור לקמן בסימן קמ"ח וכן מתשובת הרא"ש שהובא שם בב"י (ג) משמע דיש להקל בזה [פר"ח] ובפרט לפי מה שכתב בס"ד בשם מהרי"ל בודאי אין להחמיר בזה: (ה) לא יעלה. לפי שאסור לקרות אפילו אות אחת שלא מן הכתב ועיין לקמן בס"ג בהג"ה דמנהגנו להקל בכל גווגא: (ו) ואפילו ראש הכנסת וכו'. וכ"ש אדם דעלמא והעשם שאין ראוי שיהלוק אדם כבוד לעצמו (ד) ועוד דלא ליתי לתגלויי שכל אחד יקדים עצמו: (ז) משום דהוי וכו'. שיעור הלשון כן הוא משום דהוי כאלו הרשוהו על כך משעה שמינוהו לש"ץ וכב"י מבואר יותר דכיון דעכשיו נוהגים שהש"ץ הוא הקורא במקום העולים א"כ כיון שהרשוהו להיות ש"ץ הרי הרשוהו לקרות בתורה ומסתמא לא קפדי אם יברך ג"כ אחרי

שער הציון

(ח) עיין בפר"ח: (כ) ועכ"כ טוב שבע"ם יקרא הבנים מקרא וא"ת פן יקראוהו למחר לעלות לתורה [אחרונים]: (ג) וכן מדברי הגר"א בביאורו משמע דלדעת הרמ"א לעיל בס"א בהג"ה נפתר דין זה: (ד) לבוש: (ה) ע"ז בסימן קמ' והגר"א: (ו) דדין זה של מהרי"ל בבר כתב הד"מ בסימן קל"ה ובסימן קמ"ח שלא נראה לו בין בסומא וכן בע"ה [אם אינו יכול לקרות עם הש"ץ] אלא מפני שנהגו הפוסקים להקל בזה הפתיקו הרמ"א ולכן בפרשת פרה ס"ל שבית דאורייתא וכפרט בזכור דלכו"ע בית דאורייתא נכון ליזהר בזה ומלאתי שכן כתב ג"כ בשערי אפרים לפנין סומא ופשוט דה"כ לפנין ע"ה שאינו יכול לקרות עם הש"ץ מתוך הכתב ואף שבמ"א בעתיק בבק"א בשם הפ"ב להקל בע"ה לפנין פרשיות אלו בודאי נכון להחמיר: (ז) אחרונים: